

मन्युः तापसः। मन्युः। १ जगती, २-७ त्रिष्टुप्

यस्ते मन्योऽविधद्वज्र सायक सह ओजः पुष्यति विश्वमानुषक्।

साह्याम दासमार्यं त्वया युजा सहस्कृतेन सहसा सहस्वता ॥ १०.०८३.०१

वज्र- वज्रपाणे । सायक- सायकपाणे । मन्यो- रुद्र । रुद्रो हि मन्युर्नमस्ते रुद्र मन्यव इति श्रुतेः ।
यः । ते- त्वाम् । अविधत्- परिचरति । सः । सह ओजः- ओजसा सह । विश्वम्- समस्तं जगत् ।
आनुषक्- अनुषक्तम् । पुष्यति- पोषयति । सहस्कृतेन- सहायेन । सहसा- सहनशक्तिभूतेन ।
सहस्वता- बलवता । युजा- योगमयेन । त्वया- भवता । दासमार्यम् । साह्याम- सहमाना
भवामः ॥१॥

मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास देवो मन्युर्होता वरुणो जातवेदाः।

मन्युं विश ईळते मानुषीर्याः पाहि नो मन्यो तपसा सजोषाः ॥ १०.०८३.०२

मन्युः- रुद्रः । इन्द्रः- परमेश्वरः । मन्युः- रुद्रः । एव । देवः- द्योतनशीलः । आस- अभवत् ।
मन्युः- रुद्रः । होता- देवाह्वाता । जातवेदाः- जातविद्योग्निः सर्वभूतहितक्रतुः । वरुणः- ऋतदेवता ।
मन्युम्- रुद्रम् । याः । मानुषीः विशः- मनुष्यप्रजास्ताः । ईळते- स्तुवन्ति । मन्यो- रुद्र । तपसा-
उपासनेन । सजोषाः- सहृदयः सन् । नः- अस्मान् । पाहि- रक्ष ॥२॥

अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान्तपसा युजा वि जहि शत्रून्।

अमित्रहा वृत्रहा दस्युहा च विश्वा वसून्या भरा त्वं नः ॥ १०.०८३.०३

मन्यो- रुद्र । तवसस्तवीयान्- बली सन् । तपसा । युजा- योगेन । अभीहि- अभिगच्छ । शत्रून्-
रिपून् । वि जहि- नाशय । अमित्रहा- विरोधिघ्नः । वृत्रहा- आवरणनाशकः । दस्युहा- चोरघ्नः ।
च । विश्वा वसूनि- सर्वाः सम्पदः । नः- अस्मदर्थम् । आ भर- आहर ॥३॥

त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयम्भूर्भामो अभिमातिषाहः।

विश्वर्षणिः सहुरिः सहावानस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ॥ १०.०८३.०४

त्वम् । हि- खलु । मन्यो- रुद्र । अभिभूत्योजाः- परेषां जयशीलबलः । स्वयंभूः- स्वतःसिद्धः ।
भामः- दीप्तः क्रुद्धो वा । अभिमातिषाहः- अहङ्कारनाशकः । विश्वचर्षणिः- सर्वद्रष्टा । सहुरिः-
सहनशीलः । सहावान्- शक्तिमान् । अस्मासु । पृतनासु- युद्धेषु । ओजः- बलम् । धेहि-
धारय ॥४॥

अभागः सन्नप परेतो अस्मि तव कृत्वा तविषस्य प्रचेतः ।

तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिहीळाहं स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ॥ १०.०८३.०५

प्रचेतः- विद्वन् । तविषस्य- बलिनः । तव- ते । कृत्वा- सङ्कल्पेन । अभागः- विश्लिष्टः सन् । अप
परेतः- भवतो दूरङ्गतः । अस्मि- भवामि । भवत्सङ्कल्पानुकूलो नास्मि । मन्यो- रुद्र । तम्- अमुम् ।
त्वा- भवन्तम् । अक्रतुः- भवत्सङ्कल्पविरोधी सन् । अहम् । जिहीळान्- कोपितवान् । बलदेयाय-
शक्तिदानाय । स्वा तनूः- भवच्छरीरभूतम् । मा- माम् । इहि- आगच्छ ॥५॥

अयं तै अस्म्युप मेह्यर्वाङ्गतीचीनः सहुरे विश्वधायः ।

मन्यौ वज्रिन्नभि मामा ववृत्स्व हनाव दस्यूरुत बोध्यापेः ॥ १०.०८३.०६

अयम्- एषोऽहम् । ते- भवदीयः । अस्मि- भवामि । सहुरे- सहनशील । विश्वधायः- सर्वधारक ।
प्रतीचीनः- प्रतिगन्ता सन् । मा अर्वाङ्- ममाभिमुखम् । उप आ इहि- उपागच्छ । मन्यो- रुद्र ।
वज्रिन्- वज्रपाणे । माम् । अभि आ ववृत्स्व- अभ्यावर्तस्व । दस्यून्- चोरान् चोरभावनानि ।
हनाव- आवां नाशयाव । उत- अपि च । आपेः- बन्धुम् । बोधि- बुध्यस्व ॥६॥

अभि प्रेहि दक्षिणतो भवा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि ।

जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्रमुभा उपांशु प्रथमा पिबाव ॥ १०.०८३.०७

प्र- प्रकर्षेण । अभि इहि- अभ्यागच्छ । मे- मम । दक्षिणतः- दक्षिणपार्श्वे । भव । भूरि वृत्राणि-
प्रभूतान्यावरणानि । जङ्घनाव- नाशयाव । ते- तुभ्यम् । धरुणम्- धारकम् । अग्रम्- मुख्यम् ।
मध्वः- सोमं रसम् । जुहोमि । उभा- उभौ । प्रथमा- प्रथमौ । उपांशु- अन्तर्निहितं रसम् । पिबाव-
अनुभवाव ॥७॥